

ANNALES

UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA

REDAKTORZY NACZELNI SEKCJI

A	MATHEMATICA	Stanisław Prus
B	GEOGRAPHIA, GEOLOGIA ETC.	Monika Olga Wesolowska
F	HISTORIA	Wiesław Bondyra
FF	PHILOLOGIAE	Monika Gabryś-Sławińska
G	IUS	Małgorzata Łuszczzyńska
H	OECONOMIA	Paweł Mariusz Pasierbiak
I	PHILOSOPHIA – SOCIOLOGIA	Lesław Hostyński
J	PAEDAGOGIA – PSYCHOLOGIA	Ryszard Bera
K	POLITOLOGIA	Maria Marczevska-Rytko
M	BALCANIENSIS ET CARPATHIENSIS	Krystyna Trembicka
N	EDUCATIO NOVA	Małgorzata Karwatowska

ANNALES

UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA

SECTIO F

HISTORIA

VOL. LXXX

2025

UNIWERSYTET MARII CURIE-SKŁODOWSKIEJ
ISSN 0239-4251

REDAKTOR NACZELNY/ EDITOR-IN-CHIEF
WIESŁAW BONDYRA

SEKRETARZE REDAKCJI/ SECRETARY
KAMIL JAKIMOWICZ
RENATA AGNIESZKA LESIAKOWSKA

RADA NAUKOWA/ SCIENTIFIC BOARD

DANIEL PETER BAGI (University of Pécs, Hungary)
MATEO BRATANIĆ (University of Zadar, Croatia)
ROMAN CZAJA (Nicolaus Copernicus University in Toruń, Poland)
ANNA D. JAROSZYŃSKA-KIRCHMANN (Eastern Connecticut State University, United States)
CHRISTIAN LÜBKE (Leibniz Institute for the History and Culture of Eastern Europe, Germany)
ANAMARIJA KURILIĆ (University of Zadar, Croatia)
ALEXANDRU FLORIN-PLATON (Alexandru Ioan Cuza University, Romania)
JAN POMORSKI (Maria Curie-Skłodowska University in Lublin, Poland)
TOMASZ SCHRAMM (Adam Mickiewicz University in Poznań, Poland)
RYSZARD SZCZYGIEL (Maria Curie-Skłodowska University in Lublin, Poland)

Czasopismo wydawane jest online:

www.historia.annales.umcs.pl

The journals is published on line:

www.historia.annales.umcs.pl

KOREKTA/ PROOFREADING
ANNA ADAMCZYK

PROJEKT OKŁADKI I STRON TYTUŁOWYCH/ COVER AND TITLE PAGES DESIGN
JERZY DURAKIEWICZ

SKŁAD I ŁAMANIE/ TYPESETTING
AGNIESZKA MUCHOWSKA

ISSN 0239-4251

WYDAWNICTWO UNIWERSYTETU MARII CURIE-SKŁODOWSKIEJ
20-031 Lublin, ul. Idziego Radziszewskiego 11, tel. 81 537-53-04
e-mail: wydawnictwo_sekretariat@mail.umcs.pl www.wydawnictwo.umcs.pl

Dział Handlowy: tel./fax 81 537 53 02
Księgarnia internetowa: www.wydawnictwo.umcs.pl
e-mail: wydawnictwo@umcs.pl

ANNALES
UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA
LUBLIN – POLONIA

VOL. LXXX

SECTIO F

2025

Spis treści

Table of Contents

ARTYKUŁY

ANNA SOCHACKA

- Relacje pierwszych wojewodów lubelskich ze szlachtą województwa lubelskiego
(koniec XV wieku) 9
Relations Between the First Voivodes of Lublin and the Nobility of the Lublin
Voivodeship (the End of the 15th Century)

IRENA ROLSKA

- Architektura pałacowa i dworska w obecnym województwie lubelskim
w XVI i XVII wieku. Zarys problematyki. 33
Palace and Court Architecture in the Present Lublin Voivodeship in the 16th
and 17th Centuries: Outline of the Issues

ANDRZEJ BUCZYŁO

- Dobra monarsze w starostwie brzeskim w świetle rewizji z 1588 roku
(część zachodnia) 51
The Monarch's Estate in the Brest Starosty in the Light of the Revision of 1588
(Western Part)

KRZYSZTOF GOMBIN

- Obraz i słowo w politycznym theatrum Lublina XVII–XVIII w. O ikonograficznym
kontekście wizualizacji sejmu lubelskiego 1703 roku. 63
Image and Word in the Political Theatre of Lublin in the 17th and 18th
Centuries: On the Iconographic Context of the Visualization of the Lublin Sejm
of 1703

JACEK CHACHAJ

- Terenowy archidiaconat lubelski 79
Territorial Archdeaconry of Lublin

ROBERT KOZYRSKI

- Diecezja i archidiecezja lubelska Kościoła katolickiego 1805–2024. Struktury –
miejsca – ludzie 113
The Diocese and Archdiocese of Lublin of the Catholic Church,
1805–2024: Structures – Places – People

JOANNA KUMOR-MIELNIK	
Przestrzeń oraz stan folwarków poddominikańskich w Mętowie i Trześniowie w chwili ich przejścia pod Zarząd Skarbu Królestwa Polskiego w 1865 roku	143
The Space and Condition of the Post-Dominican Manors in Metow and Trzesniow at the Time of Their Transfer to the Treasury of the Kingdom of Poland in 1865	
ROMAN WYSOCKI	
Życie społeczne i polityczne ludności ukraińskiej w województwie lubelskim w okresie międzywojennym. Między asymilacją a emancypacją	187
Social and Political Life of the Ukrainian Population in the Lublin Voivodeship in the Interwar Period: Between Assimilation and Emancipation	
DARIUSZ WRÓBEL, PAWEŁ CEBRYKOW	
Przemiany sieci miejskiej Lubelszczyzny w latach 1827–1870 i ich dziejowe znaczenie – rekonesans badawczy	217
Transformations of the Urban Network of the Lublin Region from 1827 to 1870 and Their Historical Significance – Preliminary Research	
ROBERT MAŁEK	
Powstanie oraz transformacja strukturalna okręgu Sądu Apelacyjnego w Lublinie w latach 1917–1939	267
The Formation and Structural Transformation of the District of the Court of Appeal in Lublin in 1917–1939	
MAREK KONSTANKIEWICZ	
Przekształcenia sieci kolejowej województwa lubelskiego	301
Transformations of the Railway Network of the Lublin Voivodeship	
MARIUSZ KOPER	
Trudne ojkonimy Lubelszczyzny w słowniku encyklopedycznym „Nazwy miejscowe Polski. Historia. Pochodzenie. Zmiany”	321
Challenging Oikonyms of the Lublin Region in an Encyclopaedic Dictionary “Place Names in Poland: History, Origin, Changes”	
AGNIESZKA BARTNIK	
Zwalczanie szkodników roślin w przekazach antycznych agronomów	333
Plant Pest Control in the Texts of Ancient Agronomists	
WOJCIECH MICHAŁSKI	
Gifts of Wine in Late Medieval Knightly Culture as Depicted in Jean Cuvelier’s “Chanson de Bertrand du Guesclin” (ca 1385)	361
Dary wina w późnośredniowiecznej kulturze rycerskiej na przykładzie obrazu tego zjawiska w „Chanson de Bertrand du Guesclin” Jeana Cuveliera (około 1385 roku)	
DARIUSZ WOJNARSKI	
Rzemiosło ordynackiego Turobina w pierwszej połowie XVII wieku	387
The Crafts of the Turobin Entailed Estate in the First Half of the 17 th Century	
GRZEGORZ MICHAŁAK	
„Ordynacja zabiegająca uwodzeniu do życia nierządnych w bordelach” jako przykład pruskich regulacji odnośnie do prostytucji w Warszawie lat 1796–1806 . . .	421
“Publicandum against the Seduction of Young Girls to Brothels” as an Example of Prussian Regulation of Prostitution in Warsaw, 1796–1806	

WERONIKA BARTUZI	
„Ojciec swojego ludu”. Pośmiertny wizerunek Franciszka I (1768–1835) w Austrii według relacji podróżniczej Frances Trollope	437
“Father of His People”: Posthumous Portrait of Francis I (1768–1835) in Austria According to Frances Trollope’s Travelogue	
JOLANTA WĄSACZ-KRZTOŃ	
Księżna Maria Antonia Walpurgis von Wittelsbach – miłośniczka muzyki, artystka i intelektualistka	459
Duchess Maria Antonia Walpurgis von Wittelsbach – Music Lover, Artist, and Intellectual	
KRZYSZTOF BUCHOWSKI	
Józef Piłsudski a Litwa i Litwini	483
Józef Piłsudski and Lithuania and Lithuanians	
TERESA DROZDEK-MAŁOLEPSZA, ELIGIUSZ MAŁOLEPSZY	
Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” na Kresach Wschodnich II Rzeczypospolitej w świetle Przewodnika Gimnastycznego „Sokół” (1924–1925)	503
The “Sokół” Gymnastic Society in the Eastern Borderlands of the Second Polish Republic in the Light of the “Sokół” Gymnastic Guide (1924–1925)	
ARKADIUSZ WŁODARCZYK, EWA ROSZKOWSKA	
Pierwsza polska wyprawa w Himalaje w 1939 roku na łamach „Ilustrowanego Kuryera Codziennego”	521
The First Polish Expedition to the Himalayas in 1939 in the Pages of “Ilustrowany Kuryer Codzienny”	
DOMINIK SZULC, JURIJ FEDORYK	
Współpraca Polaków z żydowskim obozowym ruchem oporu na prowincji Generalnego Gubernatorstwa. Przypadek SS-Arbeitslager „Krasnik” w dystrykcie lubelskim	547
Cooperation of Poles with the Jewish Camp Resistance Movement in the Province of the General Government: The Case of SS-Arbeitslager “Krasnik” in the Lublin District	
PRZEMYSŁAW SOŁGA	
Świadomość zbrodni a strach przed karą – psychologiczne aspekty postaw nazistowskich zbrodniarzy wojennych	595
Awareness of the Crime vs Fear of Punishment – Selected Psychological Aspects of the Attitudes of Nazi War Criminals	
PIOTR JARECKI	
Wizualność Lublina w fotografii Tadeusza Ptasieńskiego – projekt Ośrodka Brama Grodzka „Teatr NN”	619
Visuality of Lublin in Photography by Tadeusz Ptasieński – Project of the Grodzka Gate Center “Theatre NN”	
MARIA STINIA	
Dydaktyka historii według Adama Kłodzińskiego (1918)	629
Didactics of History According to Adam Kłodziński (1918)	

OSKAR KAMIŃSKI

- Edukacja (nie tylko) regionalna. Oferta edukacyjna muzeum regionalnego na przykładzie Muzeum Ziemi Kociewskiej w Starogardzie Gdańskim 641
(Not Only) Regional Education: Regional Museum's Educational Offer by Example of the Museum of Kociewie Land in Starogard Gdański

MAJA JABŁOŃSKA

- Aspekty edukacyjne, wychowawcze i terapeutyczne Muzeum Starych Zabawek w Gdańsku 653
Educational, Upbringing, and Therapeutic Aspects of the Old Toys Museum in Gdańsk

ANNA IDZIKOWSKA-CZUBAJ

- Polish Rock Music in Museums: A Study of Heritage and Cultural Memory 665
Polska muzyka rockowa w muzeach. Badanie dziedzictwa i pamięci kulturowej